

Lausuntopyyntö yksityistielakiluonnoksesta

61/51.10/2017

Teknisten palveluiden lautakunta 20.03.2017 § 27

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää kuntien lausuntoa yksityistielakiluonnoksesta 21.3.2017 mennessä. Uusi yksityistielaki korvaa vuonna 1963 voimaan tulleen lain yksityisistä teistä (358/1962).

Lakia selkeytetään ja modernisoidaan niin kirjoitustavaltaan kuin sisällöltään. Tarpeettomat, vanhentuneet ja muun lainsäädännön kanssa päällekkäiset säännökset poistetaan. Uuden yksityistielain kokonaisuudistuksen tavoitteena on tehdä nykyaikainen ja selkeä yksityistielaki, joka antaa hyvät edellytykset yksityistieverkoston kehittämiseksi ja ylläpidolle. Lakiuudistuksella pyritään mahdollistamaan uudenlaista elinkeinotoimintaa lisäämällä ammattimaisuutta yksityisteiden tienpitoon. Tämä turvaa samalla yksityisteiden varrella sijaitsevan asutuksen edellyttämän liikkumisen ja edellytykset elinkeinoelämän kuljetuksille, kun samalla varmistetaan tienpidon tarpeeksi korkea hoitotaso.

Esitetyn lain tavoitteena on antaa edellytykset yksityistieverkon kehittämiseksi ja ylläpidolle nykyisissä olosuhteissa, joissa huomioidaan mm. kaupungistuminen ja maaseudun ikärakenteen muutos sekä toisaalta luonnonvaratalouden ja elinkeinoelämän tarpeet.

Lakiehdotuksessa lupamenettelyä kevennetään ja selkeytetään laajentamalla tieoikeuden määritelmää niin, että tieoikeus voidaan perustaa jatkossa kulkuoikeuden lisäksi myös sähkö- ja viestintäjohtojen ja muiden tien vaikutuspiiriin kiinteistöjen käyttöä palvelevien rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittamista varten. Uudessa laissa tiekunta voi myötää em. luvat.

Uuden lain ehdotuksessa luovutaan kuntien tielautakunnista ja niille kuuluneet tehtävät siirretään muille viranomaisille. Nykyisen lain mukaisten tielautakuntien päätösvalta on koskenut pääasiassa ennestään olevia teitä ja tehtävät on jaettu sisältönsä puolesta toimitustehäviin ja muutoksenhakutehtäviin. Lakiehdotus vähentää kunnallista demokratiaa, mutta toisaalta tuottaa keskitetympää päätöksentekoa niissä elimissä, jotka näitä tehtäviä tulevaisuudessa hoitavat. Kysymykseen voivat tulla yksityistietoimituksissa maanmittauslaitokset ja kuntien kiinteistörekisterien pitäjät, valtion lupa- ja valvontavirasto ja mahdolliset maakuntien ja kuntien perustamat neuvonta- ja sovitte-luelimet valitusasioissa ennen kuin valitukset menevät kärjä-oikeuteen tai maa-oikeuteen.

Yksityisteiden valtion avustuskäytäntöä esitetään muutettavaksi siten, että avustuksia koskevia sääntöjä uudistetaan karsimalla avustuskriteerejä ja siirtämällä nykyisten valtionavustuksien jakaminen

vuonna 2019 toimintansa aloittavien maakuntien tehtäväksi. Tämä tuo valtion avustuksien jakamisen taas lähemmäksi peruskuntaa, mikä on taas tiekuntien kannalta hyvä asia.

Yksityisteiden kunnanavustukset eivät ole lakisääteisiä vaan kukin kunta päättää edelleen omista avustusehdoistaan ja avustuksiensa suuruudesta. Esitetyllä lailla on tarkoitus selkeyttää eri osapuolten vastuita yksityisteiden rakentamisen, ylläpitämisen ja liikkumisen osalta. Uuden lain lähtökohtana on, että ulkopuolisen tienkäyttäjän on saatava lupa yksityistien käytölle ja että siitä käytöstä voidaan periä maksu. Lupaa tien käyttämiseen ei kuitenkaan jatkossakaan tarvita toimintaan, joka ei selvästi lisää tien kunnossapitokustannuksia. Lisäksi mahdollistetaan kuntien, maakuntien ja valtion tuleminen tieosakkaaksi niissä tapauksissa, missä ne ohjaavat julkista liikennettä yksityisteille.

Asemakaava-alueiden reuna-alueiden käytäntöjä selkeytetään. Kunnille lisätään velvollisuus ottaa hoitoonsa asemakaava-alueella oleva tai sinne menevä yksityistie, jos sen liikenne huomattavasti lisääntyy asemakaavan toteuttamisen seurauksena.

Lailla pyritään kannustamaan tieosakkaita järjestäytymään ja yksityistietä koskevan tiedon ylläpitoon sekä tiekuntien perustamiseen ja yhdistymiseen. Uusi laki antaa jatkossa tiekunnille mahdollisuuden myös omilla tieosakkaiden päätöksillä ilman yksityistietoimitusta perustaa tiekuntia ja yhdistää tiekuntia. Tämä kuitenkin edellyttää sitä, että tieosakkaat ja tiekunnat tiedottavat näistä tapahtumista niille toimielimille, joille nykyisinkin tietoimituksista tiedotetaan viran puolesta.

Uusi laki mahdollistaa myös hallinnolliset pakkokeinot, jolloin valtion lupa- ja valvontavirasto voi tieosakkaan, tiekunnan yms. hakemuksesta tehostaa mm. tien rakentamista tai muuta tienpitoa koskevaa toimenpidettä, yksityistietoimituksen päätöstä tai tuomiota teettämishallalla tai uhkasakolla.

Tämän lain esityksellä on tarkoitus turvata edellytykset yksityistieverkon ylläpidolle ja kehittämiselle osana liikennejärjestelmää ottaen huomioon erityisesti yhteiskunnan toimintavarmuuden. Esityksellä on toteutuessaan pitkällä tähtäimellä välillisiä positiivisia vaikutuksia työllisyyteen, kilpailukykyyn, markkinoihin, investointeihin, tuotantoon ja tuottavuuteen sekä tuontiin ja vientiin ja hintatasoon. Lisäksi se turvaa pysyvän asutuksen haja-asutusalueella eli maaseudulla.

Lakiesityksen uusi päivitetty joustava teksti antaa mahdollisuuden saattaa yksityisteiden rahoituksen kestävämmälle pohjalle kuin aikaisemmin ja tienpidon entistä ammattimaisemmaksi, mikä taas mahdollistaa entistä suuremmat investoinnit yksityisteihin. Tällöin teiden turvallisuus paranee nyt ja tulevaisuudessa, mikä välillisesti lisää myös työllistävää vaikutusta erityisesti maaseudulla.

TEKNINEN JOHTAJA: Ylivieskan kaupunki pitää nykyisen yksityistielain uudistamista tärkeänä turvaamaan yksityistieverkon kehittämisen edellytyksiä erityisesti maaseutukunnissa. Tarvitaan nykypäivän tarpeisiin vastaava laki yksityisteistä, joka tukee elinkeinotoimintaa ja yksityisteiden ylläpitoa. Lakiesitys sisältää useita kohtia, jotka toteutuessaan myötävaikuttavat positiivisesti yksityisteiden hoitoon ja hallintointiin. Tällaisia kohtia ovat:

- tie- ja käyttömaksujen sekä avustusten peruslähtökohdat säilyvät ennallaan,
- tienpitoon sisältyvistä parannuksista päättävät tieosakkaat edelleen itse,
- valtiolta haettavat avustukset siirtyvät maakunnille,
- kunnilla velvollisuus ottaa hoitoonsa asemakaava-alueella oleva tai sinne menevä yksityistie,
- valtio, kunta tai maakunta voidaan ottaa/määrätä tiekunnan osakkaaksi, jos yksityistielle ohjataan kevyttä tai muuta liikennettä,
- tiekunta myöntää luvat sähkö- ja viestintäjohtojen ja muiden kiinteistöjen käyttöä palvelevien rakenteiden yms. sijoittamiseen,
- tiekunnilla on mahdollisuus ilman yksityistietoimitusta perustaa ja yhdistää tiekuntia.

Uudessa lakiehdotuksessa luovutaan kuntien tielautakunnista ja niille kuuluneet tehtävät siirretään muille viranomaisille. Useat luottamushenkilöt myös Ylivieskassa ovat vuosien kuluessa maallikkona joutuneet tielautakunnan jäsenenä hyvin laaja-alaisten ja vaikeiden toimitusten ja riita-asioiden päätöksentekoon. Lakiehdotus vähentää kunnallista demokratiaa mutta tuottaa keskitetympää päätöksentekoa paremmalla asiantuntemuksella niissä elimissä, jotka näitä tehtäviä tulevaisuudessa keskitetysti hoitavat.

Tiekuntien kustannuksista suuri osa on arvonlisäverovelvollista toimintaa, joka nostaa kustannuksia ja jää toiminnanharjoittajan kustannukseksi vastoin arvonlisäverolain periaatteita, kun elinkeinonharjoittaja ei ole tuotteen loppukäyttäjä.

Ylivieskan kaupunki esittää:

1. maakuntiin perustetaan tielautakuntia, joissa on mukana myös alan ammattilaisia
2. tiekunnat voivat hakeutua alv-verovelvollisiksi.

TEKNISTEN PALVELUIDEN LAUTAKUNTA: Hyväksyttiin.

Otteen oikeaksi todistaa Ylivieskassa 22.3.2017

Pöytäkirjanpitäjä

Maria Laukka